

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-103

24 MART DÜNYA VEREM GÜNÜ

Verem, “*Mycobacterium Tuberculosis*” isimli bakterinin neden olduğu, çoğu zaman akciğerleri tutmakla birlikte böbrek, omurilik, beyin gibi vücudun herhangi bir yerini de tutabilen, uygun bir şekilde tedavi edilmediğinde ölümcül olabilen bulaşıcı bir hastalıktır.¹

Verem mikrobi toplumdaki kişi ayırt etmeden herkese bulaşabilir. Bulaşma genellikle insandan insana hava yoluyla olur. Hasta kişilerin öksürmesi, hapşırması, konuşmasıyla verem mikrobi havaya atılır. Havaya atılan bu mikroplardan sadece bir kaçının solunum yoluyla alınması kişiye hastalığı bulaştırabilir. Mikrop, vücutta hastalık ortaya çıkarmadan ve başkasına da bulaşmadan uzun yıllar yaşayabilir ve bağışıklık sisteminin zayıfladığı bir zamanda ortaya çıkabilir. Yetersiz beslenen, şeker hastalığı olan, HIV hastalığı olan kişiler gibi bağışıklık sistemi zayıflayanlarda ve sigara kullananlarda hastalığın ortaya çıkma ihtimali daha fazladır.²

Verem önlenemez ve tedavi edilebilir bir hastalık olmasına karşılık, 2014 yılında dünyada 9,6 milyon kişi hastalığa yakalanmış ve 1,5 milyon kişi yaşamını yitirmiştir. 2014 yılında bir milyon çocuğun vereme yakalandığı ve 140.000 çocuk hastanın verem nedeniyle yaşamını yitirdiği bildirilmiştir.³ Tüm anne ölümlerinden daha fazla sayıda kadın tüberküloz nedeniyle ölmektedir. Tüberküloz hastası gebe kadınların prematür doğum yapma riski üç kat daha fazladır. Ayrıca bu kadınların yaptıkları canlı doğumlarda ilk haftalar içinde bebeklerinin ölme olasılığı 6 kez daha fazladır. Halen dünya da her bir dakikada üç kişinin tüberküloz nedeniyle öldüğü bildirilmektedir. Türkiye’de ise 2014 yılında verem savaşı dispanserlerine kayıtlı toplam tüberküloz hastası sayısının 14.691 olduğu bildirilmiştir.⁴

Verem genellikle sessiz bir başlangıç gösterir ancak kronik seyirlidir. Akciğerleri tutulan verem hastalarında sık görülen belirtiler; balgamlı öksürük (bazen kanlı olabilir), göğüs ağrıları, halsizlik, kilo kaybı, ateş ve gece terlemeleridir.⁵ Bu yakınmaları olan kişilerde veya 2-3 haftadan uzun süren öksürük durumlarında verem hastalığından şüphelenilmelidir. Verem hastalığının kesin teşhisi mikroskopla balgamda tüberküloz bakterilerinin gösterilmesi ile konulmaktadır.⁶

Verem hastalığı doğru ilaç tedavisi ile iyileşebilen bir hastalıktır. Tedavi ile hem hasta iyileşir hem de bulaştırıcılık azaltılarak toplum sağlığı korunmuş olur. Bu nedenle, hastanın tedavisinin aksatmadan sürdürülmesi ve tamamlanması gerekir.^{4,6} 2000-2014 yılları arasında doğru tanı ve tedavi verilerek ölümü önlenen kişi sayısı 43 milyon kişidir. Böylece her yıl %1,5 düzeyinde tüberküloz vakalarında azalma olmaktadır.³

¹ [Internet] <http://www.cdc.gov/tb/topic/basics/default.htm>. Erişim: 23.03.2016.

² [Internet] <http://www.who.int/features/qa/08/en/>. Erişim: 23.03.2016.

³ Global Tuberculosis Report 2015. World Health Organization, Geneva; 2015.

[Internet] http://www.who.int/tb/publications/global_report/en/ Erişim: 23.03.2016.

⁴ [Internet] <http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr/tuberkuloz/786-t%C3%BCberk%C3%BCloz-verem-hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1.html>. Erişim: 23.03.2016.

⁵ [Internet] <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs104/en/>. Erişim: 23.03.2016.

⁶ [Internet] <http://www.toraks.org.tr/halk/Page.aspx?d=12>. Erişim: 23.03.2016.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-103

Verem mikroplarını etkisiz hale getirmek amacıyla tedavide başlangıçta dört farklı ilaç kullanılır ve iki ay sonra kullanılan ilaçlar azaltılabilmektedir. Toplam tedavi süresi en az altı aydır. İlaçların her gün düzenli bir şekilde alınmaması durumunda mikroplar ilaçlara karşı direnç geliştirebilmektedir. İlaçlara karşı dirençli hastalığın tedavisi zor ve daha uzun olmaktadır.^{5,6} Bu nedenle verem hastalarının tedavisinde "Doğrudan Gözetimli Tedavi" yöntemi uygulanmaktadır. Bu yöntemle hergün ilaçlar sağlık personeli veya sorumlu bir kişi tarafından hastaya iştirilmekte ve hastaların ilaçlarını aksatmadan düzenli alması sağlanmaktadır.⁶ Ülkemizde verem savaşı dispanserlerinde veremle ilgili tanı işlemleri, tedavide kullanılan ilaçlar ve takip ücretsizdir.⁷

Bir kişide hastalık geliştiği zaman bir senede yaklaşık 10-15 kişiye hastalığı bulaştırabildiği rapor edilmiştir. Bu nedenle verem mikrobunu bulaştırabilen hastaların uygun bir şekilde tedavi edilmesi toplumun korunmasında en önemli yoldur.⁵

Dünya Sağlık Örgütü kişisel korunmada özellikle hastalığın yaygın olarak görüldüğü yerlerde verem aşısının yapılmasını önermektedir. Verem aşısı, küçük çocuklarda şiddetli olabilen, hızlı yayılan ve akciğer dışında görülen verem formlarına veremin yol açtığı menenjitte karşı koruma sağlar.⁸ Ülkemizde verem aşısı Sağlık Bakanlığı Çocukluk Dönemi Aşı Takvimi'nde yer almakta ve hayat boyu sadece bir kez olmak üzere doğumdan sonra ikinci ayın sonunda yapılmaktadır.⁶

**BİRLEŞELİM → VEREMİ
BİTİRMEK İÇİN**

⁷ [Internet] http://www.verem.org.tr/verem_hakkinda_kisa_bilgi.php. Erişim: 23.03.2016.

⁸ [Internet] <https://www.niaid.nih.gov/topics/tuberculosis/understanding/pages/prevention.aspx>. Erişim: 23.03.2016.